

Intro til geografiske kort

Faglige mål:

Du skal her lære følgende:

- Du skal kende de tre typer af geografiske kort
- Du skal forstå og kunne aflæse fladesignaturer på de tre korttyper
- Du skal forstå begrebet målestoksforhold på et geografisk kort
- Du skal kunne lokalisere et sted ved hjælp af længe- og breddegrader.

3 kort og 3 signaturer

Der er tre typer af geografiske kort, som du skal kende:

1. **Fysiske** kort,
2. **Tematiske** kort og
3. **Politiske** kort.

De tre typer skal kort præsenteres her.

Alle kort anvender almindeligvis tre former for signaturer eller grafiske virkemidler, nemlig:

- **Flade-signatur:** som er de farver som anvendes på kortet
- **Linje-signaturer:** er ting som illustreres med linjer – f.eks. grænser, jernbaner, veje, bredde- og længdegrader, men det kan også være vindretning, havstrømme m.v.
- **Punkt-signaturer:** kan f.eks. vise byer, lufthavne, bjergtoppe (højde i m) m.v.

1) Fysiske kort

Det fysiske kort viser terrænforhold dvs. højden over eller under havoverfladen angivet i meter. Farvesignaturen anvendes her til at angive højde og dybder. Ud fra fladesignaturens grønne, gule og brune-røde farver kan man skelne mellem tre landskabsformer på det fysiske kort:

- **Lavland** - dvs 0-200 m over havoverfladen, som almindeligvis er angivet med en grøn farve.
- **Højland** - terræn over 200 m og mindre end 1000 m. og ofte angivet med en gullig eller lysebrun farve
- **Bjergområder** som er alt højere end 1000 m og angivet med en mørkere brun eller rødlig farve.

På samme måde angiver den blå farve i oceanerne havdybden. Jo mørkere blå jo større er havdybden. På land og til havs gælder: jo mørkere farve jo højere eller dybere er der.

Linjesignaturen anvendes her til at angive: grænser, større jernbanelinjer og hovedveje.

Punktsignaturen anvendes her primært til angivelse af byer af forskellig størrelse, samt højeste bjergtinder.

Figur 1: Fysisk kort over Europa. Der er aldrig nogen undskyldning for ikke at kunne aflæse et kort. Alle signaturer; flade-, linje- og punktsignaturer er altid defineret i kortets **signaturforklaring**:

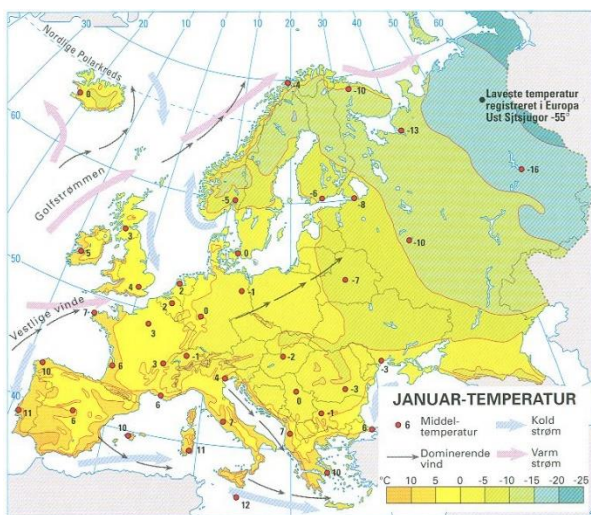
Se stor størrelse <http://hf-kurset.dk/otto/geografi/kort/europa-fysisk.jpg>

2) Tematiske kort

Tematiske kort viser, som navnet vel antyder, et geografisk tema eller -fænomens, geografiske udbredelse. Det kan f.eks. være temaer / fænomener som: *befolkningstæthed, temperaturer i jan og juli, nedbørsfordeling, Bruttonationalprodukt, CO2 udledning m.v.*

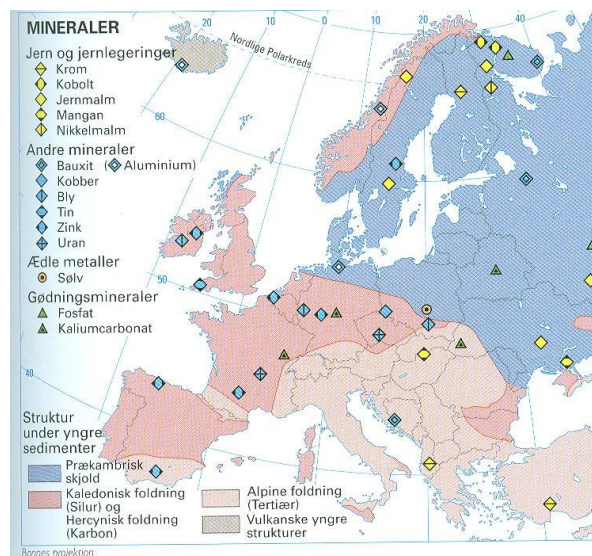
Nedenfor er vist et eksempel på et tematisk kort, som viser middeltemperaturerne i Europa i jan måned. Tematiske kort anvender ligeledes de tre former af signaturer.

Fladesignaturen anvendes her til at vise middeltemperaturen og linjesignaturen bruges til at vise dominerende vindretning og kolde og varme havstrømme. Punktsignaturen viser i dette tilfælde middeltemperaturen i landenes hovedstæder.

Figur 2: Tematisk kort som viser temperaturer, vinde og havstrømme i jan mdr.

I figur 3 er vist endnu et eksempel på et tematisk kort. I dette tilfælde anvendes fladesignaturene (dvs. farverne) til at angive forskellige geologiske perioder i Europa. Linje signaturen er alene anvendt til angivelse af længde- og breddegrader og landegrænser, mens punktsignaturen angiver den geografiske udbredelsen af forskellige mineraler.

Figur 3 Tematisk kort hvor fladesignaturen viser i hvilke geologiske perioder de forskellige dele af Europa blev dannet. Punktsignaturen viser de udbredelsen af jern og mineraler

3) Politiske kort

Den sidste type af kort er det politiske kort. Her er fladesignaturen anvendt til tydeligt at afgrænse de enkelte lande i f.h.t. hinanden. Farverne har altså ingen betydning i sig selv, men skal blot tydeliggøre de enkelte lande i forhold til hinanden. Punktsignaturen angiver hovedstæder og linjesignaturen angiver grænser, større floder og selvfølgelig længde- og breddegrader.

Målestoksforhold

På alle kort er der angivet et målestoksforhold.

På det politiske kort s. 2, er målestoksforholdet angivet nederst t.v. som 1: 35 000 000. Dette betyder at en måleenhed på kortet (f.eks. én cm) svarer til 35.000 000 cm i virkeligheden. For at kunne aflæse afstande på kortet må vi dog omregne cm til meter og meter til kilometer, dvs. at vi skal fjerne fem nuller. 35.000 000 cm svarer således 350 km. Sagt på en anden måde er én cm. på kortet her lig med 350 km i virkeligheden.

Bredde - og længdegrader

Selvom jorden har kugleform, kan man angive ethvert sted på jorden med et koordinatsystem som består af breddegrader og længdegrader. Breddegraderne er de linjer som går vandret på tværs af kortet. Breddegrader bruges til at angive en lokalitets beliggenhed nord eller syd for ækvator (= 0 ° bredde).

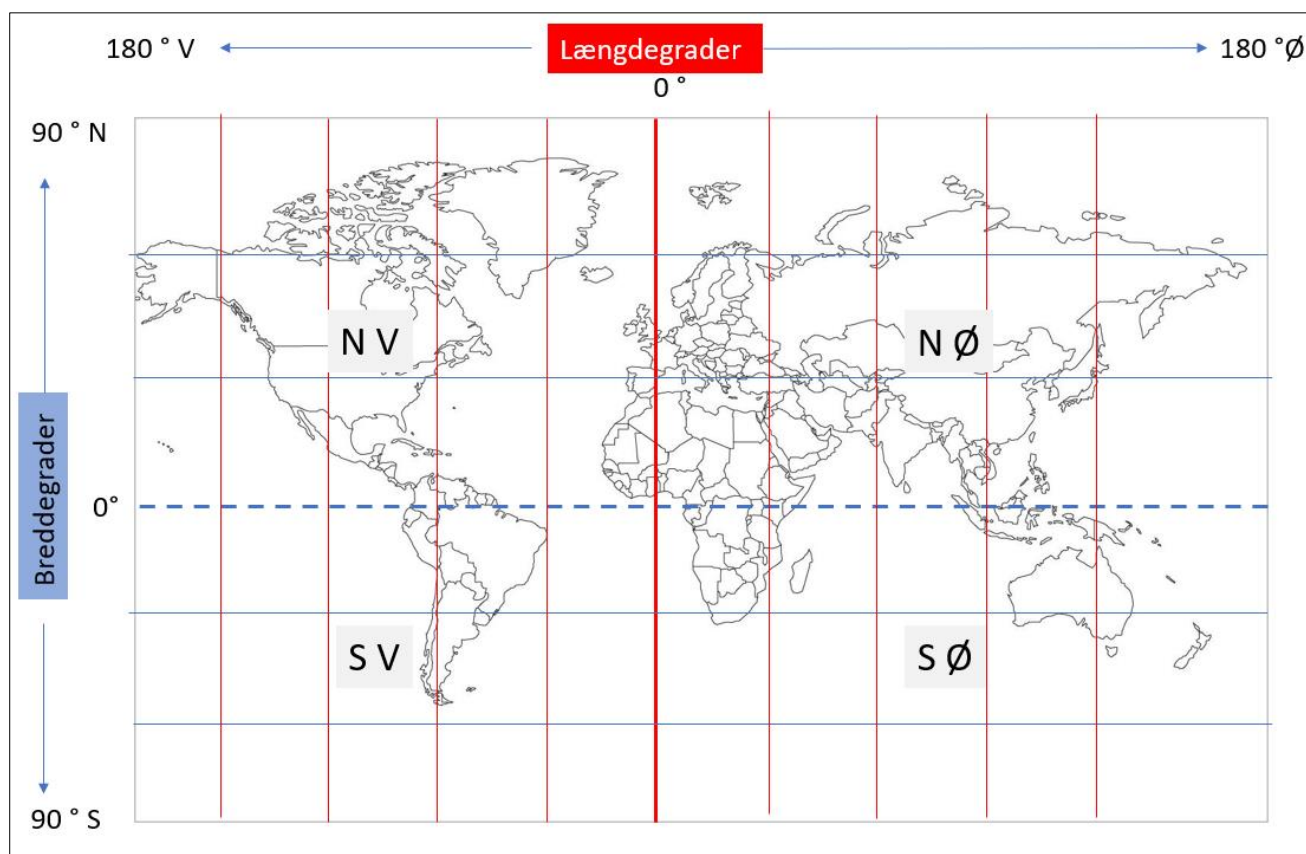
Længdegraderne er de lodrette linjer på kortet, som bruges til at angive en lokalitets beliggende øst eller vest for 0 ° længde. 0° længde er fastlagt til at ligge i Greenwich i London.

En breddegrad svarer til ca 111 km, og såvel bredde- som længdegrader er igen opdelt i minutter (1/60 af en breddegrad / længdegrad) og disse er igen opdelt i sekunder (1/60 dele af et minut).

Kortet her viser hvordan jorden (trods det at den har kugleform) kan opdeles i

- den nordlige og den sydlige hemisfære (halvkugle) og
- og den vestlige og den østlige hemisfære (halvkugle)

På kortet her er markeret nogle tilfældige punkter som ligger pænt på skæringen mellem de viste længde- og breddegrader.

Placeringen af de enkelte lokaliteter (a-d) kan beskrives således:

- Punktet A: 45° N, 30° V
- Punktet B: 60° N, 120° Ø
- Punktet C: 30° S, 60° V
- Punktet D: 45° S, 60° Ø

Bemærk, at man altid angiver breddegraden først, og hvorvidt det er nord (N) eller syd (S) og derefter længdegraden med angivelse af øst (Ø) eller vest (V) .

